

Què és una mòmia?

Més de 5.000 anys enrere, una coneguda civilització antiga de faraons va néixer a Egipte, al nord d'Àfrica. Creien en la vida després de la mort i estaven convençuts que, si es preservaven els seus cossos morts o si en tenien cura, els seus esperits viurien per sempre en una vida al més-enllà. Anomenem aquests cossos humans preservats... mòmies!



El mot *mòmia* prové de la paraula persa *mumiya*, que significa «betum», un líquid negre i enganxós semblant al quitrà. Quan els cossos preservats es van descobrir per primer cop centenars d'anys enrere, sovint semblava que estiguessin recoberts de betum, de manera que se'ls va començar a anomenar mòmies. Avui en dia, el procés de preservar un cos es coneix com a momificació o embalsament.

Els antics egipcis creien que cada persona tenia tres esperits que sobreviuen després de la mort:



KA
L'energia vital
de la persona

BA
La personalitat
de l'individu

AKH
L'ànima
de la persona

Per als egipcis era molt important protegir el cos mort perquè aquests esperits hi vivien a dins. Creien que els esperits havien de reconèixer el cos després de la mort per tal de poder viure eternament.

Com es feien exactament les mòmies?

Els egipcis corrents podien ordenar la momificació dels seus cossos, però es tractava d'un procés molt complicat i costós. Només les persones riques i la reialesa podien permetre's els millors materials.

Els cadàvers es podreixen molt ràpidament —sobretot si estan exposats al sol ardent—, de manera que els embalsamadors havien de començar a preparar la mòmia al més aviat possible. Calia que un equip complet d'embalsamadors hi treballés durant molt de temps!

En primer lloc, recollien el cos mort i el traslladaven a una «tenda de purificació», anomenada *ibu*. Es tractava d'una tenda feta de joncs i estores, situada normalment a prop del riu Nil per poder fer servir aigua fresca. En aquesta fase, els embalsamadors eliminaven qualsevol líquid que quedés al cos, com ara la sang, abans de rentar-lo amb aigua i natró (una mena de sal).

Un cop net, el cos es traslladava al taller d'un embalsamador, conegut com a *wabet*.

Et presentem els embalsamadors:



EI MESTRE DELS SECRETS era qui estava a càrrec del procés. Algunes persones creuen que lluia la màscara del déu Anubis, que va ser el primer a dur a terme la momificació.

L'ESCRIBA traçava una línia a la part inferior esquerra de l'estómac.

EI TALLADOR feia un tall al llarg de la línia i extreia els òrgans interns. Tan bon punt tallava el cos, fugia del taller perquè la gent el perseguia llançant-li pedres.

EI CONSERVADOR preservava els òrgans.

EI SACERDOT llegia textos sagrats i sortilegis en veu alta.

Què passava amb els òrgans?

Els egipcis creien que era important tenir cura dels òrgans interns. Anaven molt amb compte de deixar el cor al seu lloc perquè seria necessari al més-enllà.

La resta dels òrgans principals s'extreien a través d'un tall a l'estómac i es dipositaven en vasos canopis o funeraris. Normalment, un embalsamador introduïa la mà a dins del cos i n'extreia els òrgans!

Per tal d'evitar que els òrgans es podriessin, s'impregnaven de natró. Un cop no quedava humitat, es recobrien de resina, s'embolicaven amb lli i es desaven a dins del vas canopi amb la tapa ben tancada.



Els vasos es col·locaven a dins d'un bagul canopi, que se situava a dins de la tomba, al costat de la mòmia. En el cas de les persones riques i la reialesa, cada grup d'òrgans es podia col·locar a dins del seu propi taüt, com si fossin mòmies en miniatura!

Tanmateix, els egipcis no preservaven tots els òrgans... De fet, destruïen el cervell! Per protegir la forma del cap, els embalsamadors feien servir un ganxo de ferro llarg per accedir-hi a través del nas, aixafar el cervell i extreure'l a través dels orificis nasals en trossos petits. De vegades, extreïen el cervell a través de la part posterior del cap.

Es podien fer mòmies més barates injectant oli de cedre al cos. Això convertia l'interior en líquid que desaguava per l'anus.

El cos buit es rentava amb vi de palma i espècies. Aquesta fase de la momificació normalment era molt ràpida, però la següent trigava molt més...



L'ESTÓMAC es desava en un vas amb el cap de DUAMUTEF, el xacal.

Els INTESTINS es desaven en un vas amb el cap de QUEBEHSENUF, el falcó.

EI FETGE es desava en un vas amb el cap d'AMSET, l'ésser humà.

Els PULMONS es desaven en un vas amb el cap d'HAPY, el babuí.

Els vasos canopis estaven disponibles amb tota mena de dissenys i estaven fets de diferents materials. Normalment, cada vas tenia una tapa amb la forma del cap d'un dels quatre fills d'Horus, un important déu a Egipte.

Com reconstruïen la mòmia?

Havia arribat l'hora de dessecar el cos per complet. Es cobria amb munts de natró, que també s'introduïa a l'interior del cos mitjançant paquets diminuts de lli.

Al cap d'uns 35 dies, la pell s'havia endurit i estava arrugada, semblava com cuir molt estirat a sobre de l'esquelet. I el cos pesava la meitat que abans d'iniciar el procés.

La propera fase consistia a transformar la mòmia perquè semblés tan viva i bella com fos possible.



S'abocaven cera d'abella i greixos animals a l'interior del cos i damunt de la pell per estovar-la. Perquè la mòmia fes més bona olor, els embalsamadors feien massatges a la pell amb olis essencials, com ara encens i mirra.

Volien que les mòmies fessin olor de déu.

A continuació, els embalsamadors embotien el cos amb rotlles de lli, serradures, fang i plantes seques. Per reblanir les zones pansides, introduïen farciment per petits talls i allisaven la superfície. Tenien molta cura a l'hora d'embotir la cara, però a vegades farcien tant les galtes que acabaven rebentant!



Pifies sobre mòmies!

La momificació no sempre sortia segons el pla. Si faltaven parts del cos —per una lesió o malaltia o com a conseqüència del mateix procés—, alguns embalsamadors creaven imitacions de parts del cos amb fusta o lli per substituir-les!



Perquè la mòmia semblés més viva, se li posaven ulls falsos fets de pedres, vidre acolorit o fins i tot cebes!

Les mòmies més luxoses tenien taps d'or als dits de les mans i dels peus, perruques, maquillatge, roba i joies.

